

۱۴۰۲۰۵۰

چشم انداز روابط ایران با جنوب شرق آسیا

(با تألیف سید ناصر حسینی)

سید ناصر حسینی

سرشناسه: حسینی، سیدناصر، ۱۳۶۹ -
عنوان و نام پدیدآور: چشم‌انداز روابط ایران با جنوب شرق آسیا (با تأکید بر اندونزی) / سیدناصر حسینی.
مشخصات نشر: تهران: نشر رزا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۲۱۹ ص.
شابک : 978-622-99198-2-8
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یاددا: کتابخانه: ص. ۳۰۵ - ۳۱۲.
موضوع: آسیای جنوب شرقی -- روابط خارجی -- آسیای جنوب شرقی
Iran -- Foreign relations -- Southeast Asia
موضوع: آسیای جنوب شرقی -- روابط خارجی -- ایران
Southeast Asia -- Foreign relations -- Iran
موضوع: ایرا -- روابط اقتصادی -- آسیای جنوب شرقی
Iran -- Foreign economic relations -- Southeast Asia
موضوع: آسیای جنوب شرقی -- روابط اقتصادی -- ایران
Southeast Asia -- Foreign economic relations -- Iran
موضوع: ایران -- روابط خارجی -- اندونزی
Iran -- Foreign relations -- Indonesia
موضوع: ایران -- بازرگانی -- اندونزی
Iran -- Commerce -- Indonesia
موضوع: اندونزی -- بازرگانی -- ایران
Indonesia -- Commerce -- Iran
موضوع: اندونزی -- روابط خارجی -- ایران
Indonesia -- Foreign relations -- Iran
رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ج ۵/۴۷۱۶۵۶/DSR
رده بندی دیویی: ۵۵۰/۵۹/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۳۶۴۷۰

عنوان کتاب : چشم‌انداز روابط ایران با جنوب شرق آسیا (با تأکید بر اندونزی)

مولف : سیدناصر حسینی

ناشر : نشر رزا

تیراژ : ۱۰۰۰ نسخه

بهاء : ۱۸۰۰۰۰ ریال

سال چاپ : اول - ۹۷

شابک : 978-622-99198-2-8

شماره تماس پخش : ۰۹۱۲۹۲۱۱۷۵۶

www.maarefnet.ir معارف نت

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	مفاهیم
۱۳	۱- قوت (STRENGTH)
۱۴	۲- ضعف (WEAKNESS)
۱۴	۳- فرصت (OPPORTUNITIES)
۱۴	۴- تهدید (THREATS)
۱۴	چارچوب نظری
۱۵	معرفی تحلیل SWOT
۱۶	راهبردهای حاصل از ماتریس SWOT
۱۶	الف - راهبرد قوت، فرصت (SO)
۱۶	ب - راهبرد قوت، تهدید (ST)
۱۷	ج - راهبرد ضعف، فرصت (WO)
۱۷	د - راهبرد ضعف، تهدید (WT)
۱۷	ماتریس SWOT و روابط ایران با جنوب شرق آسیا با تأکید بر اندونزی

فصل اول: قوت‌های روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جنوب شرق آسیا با

۱۹	تأکید بر اندونزی
۲۱	موقعیت استراتژیک ایران در منطقه
۲۱	الف) ژئوپلیتیک
۲۳	ب) نظریه‌های ژئوپلیتیک و جایگاه ایران
۲۳	یک - آلفرد ماهان و نظریه قدرت دریایی
۲۳	دو - مکیندر و نظریه هارتلند

- ۲۴ سه - اسپایکمن و نظریه ریملند
- ۲۵ (ج) اهمیت خلیج فارس
- ۲۶ (د) جایگاه ویژه تنگه هرمز
- ۲۷ (ه) موقعیت ممتاز مواصلاتی و انتقال انرژی
- ۲۸ منابع طبیعی و انسانی
- ۲۹ (الف) ذخایر عظیم نفت و گاز
- ۳۰ (ب) پتانسیل‌های ایران در زمینه نفت و گاز
- ۳۱ (ج) وجود معادن مختلف و غنی
- ۳۲ (د) معدن مس سرچشمه
- ۳۳ (ه) معدن مس سونگون
- ۳۴ (و) معدن سنگ آهن چادرملو
- ۳۵ (ز) معدن فیروزه نیشابور
- ۳۶ (ح) معدن سرب و روی انگوران
- ۳۷ منابع انسانی
- ۳۸ (الف) رشد و شتاب علمی جمهوری اسلامی ایران
- ۳۹ (ب) فرصت تحریر، رشد و شتاب علمی
- ۴۰ (ج) توانمندی در بخش های مختلف از جمله راه سازی، انرژی و فناوری های نوین
- ۴۱ (د) جایگاه برتر ایران در حوزه فناوری های نانو
- ۴۲ (ه) پیشرفت های جمهوری اسلامی ایران در زمینه سلول های بنیادی
- ۴۳ (و) صنعت گردشگری و صنایع دستی جمهوری اسلامی ایران
- ۴۴ (الف) تاریخچه، جایگاه و شاخص صنعت گردشگری و صنایع دستی
- ۴۵ (ب) گروه های صنایع دستی در ایران
- ۴۶ (ج) رهبری و نظام سیاسی مردم سالاری
- ۴۷ (د) راهبرد مستقل جمهوری اسلامی ایران
- ۴۸ (ه) دوران سازندگی
- ۴۹ (و) دوران اصلاحات
- ۵۰ (ز) اصول گرای عدالت محور

فصل دوم: ضعف های روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جنوب

تأکید بر اندونزی

عدم توجه به دیپلماسی شرقی به ویژه جنوب شرق آسیا و اندونزی

الف) رویکرد نگاه به شرق.....	۶۳
ب) رویکرد نگاه به غرب.....	۶۶
ج) نقش چالش‌ها و بحران‌های منطقه‌ای در عدم توجه به دیپلماسی شرقی.....	۷۰
عدم توسعه و اهمیت نسبت به روابط دیپلماتیک و سیاسی با جنوب شرق آسیا و اندونزی.....	۷۱
الف) گفتمان دوره سازندگی و اصلاحات و نوع رابطه با قدرت‌های بزرگ.....	۷۴
ب) آغاز دوران پرفراز و نشیب اصلاحات.....	۷۷
ج) گفتمان اصول‌گرایی عدالت‌محور و نوع رابطه آن با قدرت‌های بزرگ.....	۸۲
د) حصر نگاه به شرق در روابط با چین و روسیه.....	۸۶
ه) بررسی اهمیت جایگاه چین و روسیه.....	۸۷
سطح پایین روابط اقتصادی - تجاری با کشورهای جنوب شرق آسیا و اندونزی.....	۹۱
الف) گسترش مبادلات با چین، یار دوران تحریم.....	۹۳
ب) جذابیت‌های ایران در منطقه انرژی.....	۹۴
ج) جذابیت توسعه روابط با جمهوری خلق چین.....	۹۵
د) تحریم‌های ظالمانه علیه ملت ایران.....	۹۸
یک - مکانیسم تحریم.....	۹۸
دو- تاریخچه تحریم‌ها علیه ایران.....	۹۹
ه) نقش تحریم‌ها در کاهش مروادات اقتصادی، تجاری، ایران با کشورها.....	۱۰۱
عدم اعتلای روابط فرهنگی با توجه به جامعه مسلمان، جنوب شرق آسیا و اندونزی.....	۱۰۳
الف) تعریف فرهنگ و جایگاه آن.....	۱۰۳
ب) جایگاه فرهنگ در ایران زمین.....	۱۰۴
یک - تفاوت مذهبی.....	۱۰۷
دو- تفاوت در فرهنگ بومی و ملی.....	۱۰۸
سه - عوامل غیرمستقیم مانند سیاسی، اقتصادی.....	۱۱۰
چهار- توجه بیش از حد به مبادلات اقتصادی، تجاری در روابط با جنوب شرق آسیا و اندونزی.....	۱۱۱

فصل سوم: فرصت‌های روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جنوب شرق آسیا

با تأکید بر اندونزی.....	۱۱۵
نیاز ملل جنوب شرق آسیا به بازار انرژی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۱۷
الف) پتانسیل‌های ژئواکونومی ایران در راستای تأمین انرژی کشورهای حوزه آسه.آن.....	۱۱۷
ب) توسعه جنوب شرق آسیا و نیاز روز افزون به انرژی ایران.....	۱۱۹
ج) روند توسعه در کشور مالزی.....	۱۲۳

۱۲۵.....	د) پنج تحول اساسی مالزی در مسیر توسعه.....
۱۲۵.....	یک - برنامه های بلند مدت توسعه.....
۱۲۵.....	دو- شاخص خصوصی سازی.....
۱۲۷.....	سه سرمایه گذاری مالزی در بخش خارجی.....
۱۲۷.....	چهار حرکت و جهش به سمت صنعتی شدن.....
۱۲۸.....	پنج - سیاست های افزایش و توسعه صادرات.....
۱۲۸.....	ه) تایلند در مسیر توسعه.....
۱۳۰.....	و) توسعه و پیشرفت اقتصادی در سنگاپور.....
۱۳۱.....	ز) فیلیپین و توسعه اقتصادی.....
۱۳۳.....	ح) توسعه اندونزی و نیاز به انرژی های فسیلی کشورهای نظیر ایران.....
۱۳۵.....	ط) برنامه های پنج گانه توسعه اقتصادی اندونزی.....
۱۳۵.....	یک - برنامه اول توسعه ۱۹۷۳-۱۹۶۹ م.....
۱۳۵.....	دو - برنامه دوم توسعه ۱۹۷۳-۱۹۷۹ م.....
۱۳۶.....	سه - برنامه سوم توسعه ۱۹۸۴-۱۹۷۹ م.....
۱۳۶.....	چهار- برنامه چهارم توسعه ۱۹۸۹-۱۹۸۴ م.....
۱۳۷.....	پنج - برنامه پنجم توسعه ۱۹۹۰-۱۹۸۴ م.....
۱۳۹.....	تضاد با سیاست های یکسو رایانه غرب و آمریکا.....
۱۳۹.....	الف) جنوب شرق آسیا و سیاست های نظام سلطه.....
۱۴۳.....	ب) مالزی در تقابل با سیاست های آمریکا.....
۱۴۵.....	ج) اندونزی و تقابل با سلطه غرب و آمریکا.....
۱۵۰.....	وجود نهادها و سازمان های منطقه ای در جنوب شرق آسیا.....
۱۵۰.....	الف) نهادهای منطقه ای فرصتی برای همگرایی.....
۱۵۱.....	ب) آسه آن فرصت ای ممتاز در جهت اعتلای روابط با جنوب شرق آسیا.....
۱۵۲.....	ج) اتحادیه ملت های جنوبی شرق آسیا موسوم به «آسه آن».....
۱۵۳.....	د) اهداف و ساختار اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا.....
۱۵۵.....	ه) عملکرد و فعالیت های اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا.....
۱۵۶.....	یک - تجارت.....
۱۵۷.....	دو - صنعتی شدن اتحادیه.....
۱۵۸.....	سه - سرمایه گذاری.....
۱۵۹.....	چهار- همکاری های فرمانطقه ای.....
۱۶۲.....	جمعیت چند صد میلیونی مسلمان جنوب شرق آسیا و اندونزی.....

- الف) نقش، اهمیت و جایگاه جمعیت..... ۱۶۲
- ب) جمعیت مسلمان جنوب شرق آسیا..... ۱۶۴
- ج). اندونزی پر جمعیت ترین کشور مسلمان جهان اسلام..... ۱۶۴

فصل چهارم: تهدیدات و موانع روابط جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جنوب

- شرق آسیا با تأکید بر اندونزی..... ۱۷۱
- حضور و فعالیت دولت‌های مخالف یا رقیب در جنوب شرق آسیا و اندونزی..... ۱۷۳
- الف) حضور و فعالیت چین در جنوب شرق آسیا و اندونزی..... ۱۷۴
- یک - تبدیل چین به ابر قدرت اقتصادی..... ۱۷۴
- دو - روابط چین با کشورهای جنوب شرق آسیا و اندونزی..... ۱۷۵
- سه - نقطه عطف مناسبات اقتصادی چین و آ.سه.آن..... ۱۷۷
- چهار - گسترش مناسبات چین و اندونزی..... ۱۷۹
- ب) حضور و فعالیت آمریکا در کشورهای جنوب شرق آسیا و اندونزی..... ۱۸۰
- یک - نقطه آغاز مناسبات آمریکا و جنوب شرق آسیا..... ۱۸۱
- دو- علل استقبال از حضور آمریکا در منطقه..... ۱۸۳
- سه - اقدامات آمریکا در جهت حضور پر رنگ در منطقه جنوب شرق..... ۱۸۳
- چهار- حضور و فعالیت ایالات متحده آمریکا در کشور منطقه جنوب شرق آسیا..... ۱۸۴
- اختلاف در اولویت‌ها نسبت به نظام بین‌الملل و منطقه..... ۱۸۷
- الف) اولویت مسائل سیاسی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران..... ۱۸۸
- ب) اولویت کشورهای جنوب شرق آسیا بر سیاست‌های اقتصادی..... ۱۸۸
- ج) اندونزی و تأکید بر جایگاه اقتصاد، در مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی..... ۱۹۱
- د) نتایج اولویت بخشیدن به مسائل اقتصادی در نظام اقتصادی اندونزی..... ۱۹۲
- هجوم افراطی‌گری و سلفی‌گری در جنوب شرق آسیا و اندونزی..... ۱۹۴

فصل پنجم: راهبردهای چهارگانه..... ۱۹۷

- راهبردهای چهارگانه حاصل از ماتریس سوات..... ۱۹۹
- الف) راهبرد توسعه یا پیشگامی..... ۱۹۹
- یک - توسعه همه جانبه روابط اقتصادی..... ۲۰۰
- دو- تقویت دیپلماسی عمومی..... ۲۰۱
- سه - تقویت صدور انقلاب اسلامی..... ۲۰۱

- ۲۰۲..... (ب) راهبرد بازدارندگی یا تمرکز
- ۲۰۲..... یک - تشکیل اتحادیه‌های همکاری
- ۲۰۳..... دو - ایجاد اولویت‌بندی جدید در سیاست‌گذاری‌ها
- ۲۰۳..... سه - حمایت از مسلمان و شیعیان جنوب شرق آسیا و اندونزی
- ۲۰۳..... (ج) راهبرد بازنگری یا تنوع
- ۲۰۴..... یک - بازنگری در دیپلماسی شرقی
- ۲۰۴..... دو - گسترش و تنوع مناسبات فرهنگی
- ۲۰۵..... سه - تنوع در روابط با جنوب شرق آسیا و اندونزی
- ۲۰۵..... (د) راهبرد دفاعی یا بقاء
- ۲۰۶..... یک - تقویت وحدت و انسجام با جامعه مسلمان جنوب شرق آسیا و اندونزی
- ۲۰۶..... دو - تقویت اقتصاد و انسجام داخلی
- ۲۰۶..... سه - افزایش سیاست اعتماد سازی و وابستگی متقابل
- ۲۰۸..... نتیجه گیری
- ۲۰۹..... منابع و مأخذ

پیش گفتار

کشورهای جنوب شرق آسیا که از جمله کشورهای اندونزی، مالزی، تایلند و سنگاپور را شامل می شود بعنوان کشورهای در حال توسعه و نو صنعتی نامیده می شوند. این کشورها از اواخر قرن بیستم و بویژه در ورود به قرن بیست و یکم توانسته اند قدرت خود را در سطح منطقه ای و حتی فرامنطقه ای افزایش دهند. اتحاد ملل جنوب شرق آسیا موسوم به آسه آن که در سال ۱۹۶۱م، تأسیس شد گام مهمی در همگرایی اقتصادی اعضا در مسیر رشد و توسعه محسوب می شود. در این میان کشور اندونزی با جمعیت بیش از ۲۵۰ میلیون نفر جایگاه خاصی در میان آنها دارد. جمهوری اسلامی ایران نیز بعنوان کشوری تأثیرگذار در آسیا و منطقه خاورمیانه با داشتن ایده های نوین انقلابی و اسلامی، جمعیت ۷۵ میلیونی، منابع طبیعی و موقعیت استراتژیک ایران از مزیت ها و فرصت های بالایی برخوردار است. روابط ایران با کشورهای جنوب شرق آسیا علی رغم داشتن درصد بالایی از جمعیت مسلمان، صنعت و فن آوری، بازار گسترده از سطح مناسبی برخوردار نمی باشد. این تالیف در صدد آن است که با بررسی فرصت های روابط ایران با شرق آسیا بویژه اندونزی مانند اشتراکات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و بیان منابع تهدیدهای فراروی آنها به تقویت روابط ایران با منطقه آسیای جنوب شرقی کمک نماید.

موقعیت استراتژیک کشورهای جنوب شرق آسیا و اندونزی از لحاظ سیاسی اقتصادی و فرهنگی و روند فزاینده همکاری های فرامنطقه ای در جهت رشد و پیشرفت ملل در حال توسعه بر اهمیت روابط متقابل جمهوری اسلامی ایران با مجموعه های منطقه ای بویژه کشورهای تأثیرگذار افزوده است. تقویت روابط ایران با اندونزی بعنوان پرجمعیت ترین کشور جهان اسلام می تواند فرصت ها و امکانات زیادی را در جهت دستیابی به اهداف اقتصادی، فرهنگی و سیاسی فراهم سازد.

هدف از بررسی روابط ایران با جنوب شرق آسیا و اندونزی با توجه به موقعیت خاص این کشورها در جنوب شرق آسیا و عضویت آنان در اتحادیه ملل جنوب شرق آسیا موسوم به آ.سه.آن، تقویت روابط دو جانبه و چند جانبه در سایه شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات پیش رو می‌باشد. بررسی مناسبات جمهوری اسلامی ایران با جنوب شرق آسیا و اندونزی ما را به اهدافی چون شناخت متقابل بیشتر از توانایی‌های یکدیگر در سطح منطقه و آسیا می‌رساند این شناخت می‌تواند در جهت‌گیری‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و روابط خارجی ایران مؤثر باشد.